

Ember-ökonómia.

Dr. Szana Sándor udvari tanácsos, egyik napilapban a magyar állami anya- és csecsemővédelem új rendszeréről írván, a csecsemőhalandóság elleni küzdelem eredményét a védőnői intézmény és az anyasági biztosítás megvalósítása útján elérhetőeknek találja.

Nagy tévedés az, melyből úgy az illusztris cikkíró, valamint a Stefánia-Szövetség által követett rendszer kiindul és előrelátható, hogy a nagy munkába fektetett annyi nemes buzgalom és fáradság nem hozza meg a várt sikert. A kérdésnek ebből a szempontból való kezelése mindenesetre haladást jelent az eddigi helyzethez képest és sok nehéz seb orvosolva lesz általa, de a munka mégis csak félmunka lesz és igazi öröm abból nem fakadhat. A tévedés az, hogy az anya- és csecsemővédelem kérdésének elbírálásánál csak a felszínről indulnak ki és csupán az anyát és csecsemőjét tekintik, a lényeg azonban nem, holott ez a lényeg azt mutatja, hogy az anya családban él és csecsemőjén kívül más gyermekei és hozzátartozói is lehetnek, kikhez ugyanolyan kötelék, ugyanaz a szeretet fűzi, mint a csecsemőjéhez és hogy a családnak, mint ilyennek sorsa, a maga egészségében, valamennyi családtag viszonylataitól függ és egyiknek sorsa a másik sorsára döntő kihatással van. Természetesen olyan családról beszélünk, hol a családi kötelék normális, ahol az együttélést az újabban lábrakapott kór nem támadta meg.

És az anya a családban elsősorban az, aki a család ügyeinek gazdasági részét kezeli, a családtagok gondozását és nevelését irányítja és épen ebből eredőleg az anyasági biztosítás révén, a szoptatás ideje alatt, a családba befolyó jövedelem semmi esetre sem fogja kizárólag az anya és csecsemője céljait szolgálni, hanem az az egész család szolgálatára lesz rendelve. Mert nem ismeri az anya lélektanát az, aki azt hiszi, hogy az anya az erejének fenntartására szükséges táplálékot kizárólag a maga és csecsemője részére fogja fordítani, ha otthon több gyermeke és más kedves hozzátartozója van, hogy maga és csecsemője a tejet, melyet neki juttat az anya- és csecsemővédelem mozgalma, úgy fogja elfogyasztani, hogy nem-csecsemő gyermekeinek ne juttatna belőle.

Az anyasági biztosítást pedig az eddig kidolgozott irányelvek szerint csak az anya és csecsemőjének szempontjából fogják fel, holott a helyzet azt követeli, hogy *az anyasági biztosítás révén esedékessé váló járandóság összege az eltartásra szorult családtagok száma szerint legyen megállapítva*. Csak ebben az esetben tudjuk elképzelni az anyasági biztosítást eredményesnek, az anya és csecsemője momentán való megmentésének szempontjából.

A védőnői kérdés túlzott forszírozását érthetetlennek tartjuk, ehelyett a bábaképzés reformja lenne megszívlelendő.

A csecsemőhalandóság egyik nagy oka a bábák egy részénél mutatkozó intelligencia hiánya és közegészségügyünkre szégyenteljesnek tartjuk, hogy a szülőanyák élete és egészsége a mostani kvalitású bábák tudatlanságán, tájékozatlanságán múlik. *A bábáság intézménye az orvosi intézmény színvonalára emelendő*, mert a védőnő a bábáság hiányait pótolni nem képes. A mi szociálpolitikánknak és szegény ügyünknek nagy betegsége az, hogy vakon meghódol a jelszavaknak, mint ahogy most mindenki a védőnők zászlójára esküszik. Kritikátlanul fogadják a közvéleménybe kiáltott, meggondolatlan eszméket és terveket, és azt hiszik, tudatlanoknak mutatkoznának, ha ellentmondanak.

„Ha a magyar rendszer a magyar kultúrához alkalmazkodnék” – mint ezt dr. Szana Sándor írja – nem védőnőket tennénk bábákká, hanem a bábákat védőnökké, orvosokká, testi és lelki értelemben. *A bábáság kiépítése orvossággá és tanácsadói tisztséggé; ezt követeli az igazi anya- és csecsemővédelem*. A községi bába, ki a fizetésre képtelen szülők ellátására hivatott, ma – még városokban is – havi 20-30 korona díjazásban részesül a község részéről: a kötelességtudást ez a szomorúan nevetséges összeg ambicionálja!

És a leginkább veszélyeztetett csecsemőkre: a magándajkaságba adottakra miképen terjeszkedik ki az anyasági biztosítás? A magándajkaság ma nagy viszonylataiban: angyalcsinálás. A magándajkaságba adott csecsemők hatvan százaléka elhal.

A magándajkaság előtt és közvetlen utána elhalt csecsemők statisztikáját nem készítik el, pedig ez tudna csak igazán beszélni.

A magándajkaság visszaélői szabadon garázdálkodhatnak, az a csekélyösszegű kihágási pénzbüntetés, mely a visszaélőt sújtja, nem akadályozza meg a további visszaéléseket.

A magándajkaságba-adáskor kötött szerződések és így a hatóságilag ellenőrzött csecsemők nem teszik húsz százalékát sem azon eseteknek, midőn szerződés nélkül a hatósági ellenőrzést nélkülözik a csecsemők.

A magándajkaság ágas-bogas erdejébe is épen ideje lenne erélyes kézzel belenyúlni. A magándajkaság területe a minimumra korlátozandó s azt a feladatot, melyet eddig betöltött, az állami gyermekvédelem szervezetének kell átvennie.

Minderről senki sem beszél az anya- és csecsemővédelem kérdéseinél. Az anya- és csecsemővédelem elleni küzdelem önmagában félmunka, mert Magyarországon, mint írásaimban hangsúlyozni szoktam, nem csupán csecsemőhalandóság van, hanem gyermekhalandóság is és hiába igyekezünk megvédeni a gyermeket csecsemőkorában, ha később elpusztulhat, hiába istápoljuk az anyát szoptatósága idején, ha később elsorvadhat akadálytalanul és újabb gyermekszülésre, vagy szoptatásra örökké képtelenné válik. *Egyetemes családvédelmi rendszert kell létesítenünk, mely a család minden egyes tagjára mindenkor, minden időben kiterjed.* Ez az egyetemes családvédelmi rendszer elsősorban szociálpolitika, másodsorban és csupán akkor, ha a szociálpolitika nem segít: szegényügy.

A rendszer első teendője: a családfenntartó fenntartási képességeinek leggyümölcsözőbbé való tétele és minél tovább való megőrzése.

Hiú remény, önáltatás az, hogy a védőnői intézmény megalkotása és az anyasági biztosítás szándékolt formája az anya- és csecsemővédelem ügyét döntő sikerre viszi. Ez csak jóakarát és – talán nem egészen találó hasonlattal – annyit fog érni, mint ért a Pekingben egyidőben gyakorolt gyermekvédelem, mikor reggelenként kocsik járták be Peking utcáit és kolompolással figyelmeztették a szülőket, kik gyermekükről gondoskodni nem bírtak, vagy nem akartak, hogy azt a kocsira, helyezték. Mire a kocsit a gyűjtőhelyre ért, minden ötödik gyermek halott volt.

Az egyetemes családvédelem rendszeréről máskor közlöm észrevételeimet.

Dr. H. R.